

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
AUDİTORLAR PALATASI**

**Auditorlar Palatasının iş planının 10.3-cü “IFAC, EFAA
və digər beynəlxalq peşəkar qurumların yeniliklərinin
öyrənilməsi, tərcümə edilməsi və təşviqi” bəndinin
icrası ilə əlaqədar 2024-cü ilin yanvar-noyabr ayları üzrə
görülmüş işlər barədə**

HESABAT

**Tərtib etdi:
Sədrin elmi-metodik məsələlər üzrə müşaviri**

Nəcəf Talıbov

Bakı – 2024

Auditorlar Palatasının iş planının 10.3-cü “IFAC, EFAA və digər beynəlxalq peşəkar qurumların yeniliklərinin öyrənilməsi, tərcümə edilməsi və təşviqi” bəndinin icrası ilə əlaqədar 2024-cü ilin yanvar-noyabr ayları üzrə görülmüş işlər barədə

məlumat

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin şəffaflığın artırılması və maliyyə nəzarətinin gücləndirilməsi sahəsində Beynəlxalq Audit Standartlarının tətbiqinin zəruriliyi və xüsusi əhəmiyyəti barədə proqram xarakterli tövsiyələrini rəhbər tutaraq, "Auditor xidməti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunundan, "Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası haqqında" Əsasnamədən, Auditorlar Palatasının Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) qarşısında üzvlük öhdəliklərindən və "Azərbaycan Respublikasında Auditor fəaliyyətinin inkişaf Konsepsiyası"ndan (2021-2030-cu illər) irəli gələn vəzifələrin icrasının təmin edilməsi məqsədilə Auditorlar Palatasının iş planının 10.3-cü “IFAC, EFAA və digər beynəlxalq peşəkar qurumların yeniliklərinin öyrənilməsi, tərcümə edilməsi və təşviqi” bəndinin icrası ilə əlaqədar 2024-cü ilin yanvar-noyabr ayları üzrə aşağıdakı işlər görülmüşdür:

I. “Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair” 6 İcmal-məlumat təqdim edilmişdir. İcmal-məlumat 76 sənəd daxil edilmişdir (252 vərəq, əlavələrlə birlikdə 2200 vərəqdən çox); o cümlədən:

Mart 2024-cü il üzrə

- Davamlılığın təminatı resursları (İFAC)
- İstifadəyə dair yol xəritələri. IAASB-nin Avropada LCE üçün ISA (İFAC)
- IESBA İşçiləri İctimai Əhəmiyyətli qurumların Auditləri üçün IESBA Məcəlləsindəki Qadağaların Yüksək Səviyyəli Xülasəsini Yayımlayır (IESBA)
- IESBA Məcəlləsindəki qadağaların yekunu İctimai Əhəmiyyətli Qurumların auditlərinə tətbiq edilir (IESBA)
- PIE-lərin auditinə tətbiq edilən IESBA Məcəlləsindəki qadağaların xülasəsi (IESBA)
- IPSASB Aktivlər üzərində hüquqların ötürülməsi ilə bağlı Müqavilələrə məruz qalma layihəsini dərc edir (İPSAS)
- İctimai əhəmiyyətli qurumların auditinə tətbiq edilən qadağaların xülasəsi (İESBA)
- Böyük Britaniya və Avstraliya audit qurumları Böyük Britaniyanın audit bazarını daha da genişləndirmək üçün qarşılıqlı tanınma müqaviləsi imzalayırlar (Xarici təcrübə)
- FRC Böyük Britaniya və İrlandiya mühasibat standartlarına yenidən baxır (Xarici təcrübə)

➤ FRC Böyük Britaniyanın davamlılığın təminatı bazarı üzrə bazar araşdırmasına başlayıb (Xarici təcrübə)

➤ LZRA-nın təklifinə istinad edərək, Dövlət Gəlirləri Xidməti təqdim ediləcək illik hesabat məlumatlarının həcmi və keyfiyyəti ilə bağlı məsələlərin müzakirəsi üçün 12 mart 2024-cü il tarixində LZRA və Latviya Respublikasının Mühasiblər Assosiasiyasının (LRGA) nümayəndələri ilə birgə iclas təşkil etmişdir. (Litva təcrübəsi)

Aprel 2024-cü il üzrə

➤ IAASB global audit və təminat standartlarını təkmilləşdirmək üçün yeni strategiya və iş planını elan edib; (İFAC)

➤ IFAC artan davamlılıq tələblərinə hazırlaşmaq üçün mühasiblərin bilik və bacarıqlarını yeniləməli olan əsas sahələri müəyyən edir; (İFAC)

➤ Yeni IAASB video seriyası 240 sayılı standarta təklif olunan dəyişiklikləri tədqiq edir; (IAASB)

➤ Ən yaxşı mühasibat və maliyyə mütəxəssislərini işə götürmək üçün 5 məsləhət (Avstraliya təcrübəsi) ;

➤ Əmək haqqı fırılacaqılığı: nədir və bunun qarşısını necə almaq olar; (Avstraliya təcrübəsi) ;

➤ Epizod 4: Süni intellekt davamlılıq hesabatını davamlı edə bilərmə; (Avstraliya təcrübəsi) ;

➤ Beynəlxalq Davamlılıq Standartları Şurası (ISSB): Resurslar və təlimat (Kanada təcrübəsi);

May 2024-cü il üzrə

➤ BMS 700 (yenidən işlənmiş), maliyyə hesabatları üzrə rəy və hesabatın tərtib edilməsi və BMS 260 (yenidən işlənmiş), idarəetmə məsuliyyətli şəxslərlə əlaqələr standartına dair sahə düzəlişləri (İFAC-İAASB)

➤ Yekun bəyanat: kodeksdə siyahıya daxil olunmuş müəssisə və ictimai əhəmiyyətli müəssisə anlayışlarına düzəlişlər (İFAC-İESBA)

➤ Gündəlik etika: maraqların toqquşması ilə necə məşğul olmaq olar (Avstraliya təcrübəsi)

➤ Çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizə, əsaslar: 6-cı hissə - çətinlikdə olan müəssisələr (İFAC)

➤ Çirkli Pulların Yuyulmasına Qarşı Mübarizə, Əsaslar: 3-cü hissə - Şirkətin yaradılması (İFAC, ƏL/TMM məlumat xarakterli, Polşa)

İyun 2024-cü il üzrə

- IFAC, DİN və Dünya Bankının yeni hesabatında İslam maliyyəsi DİM-lərə nail olmaq üçün maneələri aradan qaldıra bilər; (*Malayziya*)
- Keyfiyyətin idarə edilməsi üzrə beynəlxalq standart (ISQM) 1, maliyyə hesabatlarının auditlərini və ya təhlillərini, və ya digər təminat və ya əlaqədar xidmət məşğələlərini həyata keçirən firmalar üçün keyfiyyətin idarə edilməsi; (*IFAC*)
- ISQM 1 ilk tətbiq bələdçisi; (*IFAC*)
- BMS 315 (yenidən işlənmiş 2019): əhəmiyyətli təhrif risklərinin müəyyən edilməsi və qiymətləndirilməsi; (*İsveç təcrübəsi*)
- Kiçik və orta müəssisələrin ətraf mühitin davamlılığı ilə bağlı hesabatlarına mühasibat uçotu üzrə mütəxəssislərin baxışları; (*Publisistika, ayrı-ayrı mütəxəssislərin fikri*)
- Auditorlar inkişaf etməkdə olan texnologiyaları mənimsəməyə çağırırdılar (*Uqanda təcrübəsi, videoyazıdır*):
- Mühasibatlıq Sənayesi üçün Süni İntellekt; (*Sinqapur təcrübəsi*)
- IFAC, CPA Canada və ISF tərəfindən nəşr olunan könüllü karbon krediti bazarlarında peşəkar mühasiblər üçün əsas mülahizələr; (*Kanada təcrübəsi, ekoloji audit*)
- 2022 beynəlxalq keyfiyyətin idarə edilməsi, audit, təhlil, digər təminat və əlaqədar xidmətlər üzrə təlimat kitabı; (*2022-ci ilin IFAC toplusudur*)
- Təklif olunan İSSA 5000: müəssisə və təcrübə mütəxəssisi tərəfindən əhəmiyyətliliyin tətbiqi; (*İSSA5000- rumın dilinə tərcümə olunmuş nəşr*)
- Davamlılıq layihələri üçün vəsaiti necə təmin etmək olar; (*Böyük Britaniya təcrübəsi, Publisistika təcrübəsi*)

İyul 2024-cü il üzrə

- IFAC, DİN və Dünya Bankının yeni hesabatında İslam maliyyəsi DİM-lərə nail olmaq üçün maneələri aradan qaldıra bilər; (*Malayziya təcrübəsi*)
- Keyfiyyətin idarə edilməsi üzrə beynəlxalq standart (ISQM) 1, maliyyə hesabatlarının auditlərini və ya təhlillərini, və ya digər təminat və ya əlaqədar xidmət məşğələlərini həyata keçirən firmalar üçün keyfiyyətin idarə edilməsi; (*IFAC*)
- Mühasib olmağın nə demək olduğunu yenidən düşünməyin vaxtıdır; (*ABŞ təcrübəsi, Publisistika*)
- Kriptovalyuta ölümdən qayıtdı? (*Kommersiya xarakterli məqalə*)
- Pwc-nin Qlobal CSRD Sorğusu 2024; (*Xidməti istifadə üçün:Elektron tərcümə edilərək, rəhbərliyə təqdim edilsin*)
- Auditorlar üçün tez-tez verilən suallar: CAS 402 – Xidmət Təşkilatları; (*Xidməti istifadə üçün: BAS və beynəlxalq təşkilatlarla iş şəbəkəsində saxlanılsın*)
- Mühasiblik peşəsini yeni sərhədlər üçün hazırlamaq; (*Malayziya təcrübəsi, məqalə*)
- Auditor hesabatı təlimatı: Kanada Audit Standartlarının (CAS) hesabat nəticələri. (*Kanada təcrübəsi*)

Avqust 2024-cü il üzrə

- *Standartlaşdırılmış sosial təsir hesabatı ölçmələri üçün iş* (*Avstraliya təcrübəsi*)

➤ Biznes liderləri (idarəetməyə məsul şəxslər) qanunvericiliyin tələblərini və vergi məsələlərini nəzərə almadan müntəzəm olaraq süni intellektdən istifadə edirlər (Thomson Reuters İnstitutunun materialı.)

➤ LCE üçün ISA-dan istifadəyə dair IAASB-dən yeni Rəhbərlik mövcuddur (Az Mürəkkəb Təşkilatların Maliyyə Hesabatlarının Auditləri üzrə Beynəlxalq Audit Standartının tətbiqi ilə bağlı [link](#)).

➤ Daha yaxşı bir dünya üçün mühasibat uçotu: PAIB Məsləhətçi Qrupunun Ən Son Görüşündən Çıxarışlar (Mühasibat üzrə Cənubi Afrika təcrübəsidir.)

➤ IESBA İşçi Q&A - Kodeksdə Siyahıya alınmış Müəssisə və İctimai Maraqlı Müəssisə təriflərinə düzəlişlər (İFAC)

İctimai Sektorun Davamlılıq Hesabatında Qlobal İrəliləyişlər (Malayziya təcrübəsidir. Kənar Dövlət auditinə aiddir).

➤ Mühasiblər üçün etik intellekt (Mühasibatlıca dair Avstraliya təcrübəsidir. Səs yazısıdır)

➤ Mühasiblər üçün gələcək kritik bacarıqları öyrənin (Mühasibatlıca dair Avstraliya təcrübəsidir.)

Sentyabr 2024-cü il üzrə

➤ "IFAC IAASB-nin Keyfiyyət İdarəetmə Standartları üzrə Kiçik Firmalar üçün Tətbiq Dəstəyi Seriyasının Üçüncü hissəsini nəşr etdi" (Kiçik və orta ölçülü müəssisələrə (SMPs) Beynəlxalq Audit və Təminat Standartları Şurasının (IAASB) keyfiyyətin idarə edilməsi paketini tətbiq etməyə kömək etmək üçün üç hissədən ibarət nəşr seriyasının üçüncü və sonuncu hissəsidir).

➤ IFAC, IFRS Foundation və IOSCO Climate Week NYC-də Davamlılıqla əlaqəli standartların mənimsənilməsini təkmilləşdirmək üçün birləşdi (İFAC)

➤ Etika və mühasiblər: 5 ekspert anlayışı (Avstraliya təcrübəsidir)

➤ IESBA-nın strateji yol xəritəsi izah edilib (IESBA)

➤ Korporativ Davamlılıq lazımı araşdırma direktivi – mühasib peşəsi nəyi bilməlidir (Accountancy Europe)

Oktyabr 2024-cü il üzrə

➤ "IFAC IAASB-nin Keyfiyyət İdarəetmə Standartları üzrə Kiçik Firmalar üçün Tətbiq Dəstəyi Seriyasının Üçüncü hissəsini nəşr etdi" (IFAC)

➤ Davamlılıq gündəliyinə rəhbərlik etmək (Malaziya təcrübəsidir)

➤ Maliyyə Liderləri Təşkilatlarının Audit Firmasının AI-dən dərhal istifadə etməsini istəyirlər (ABŞ-da fəaliyyət göstərən BDO şirkətinin Suni intellektlə bağlı hesabatıdır).

➤ Keyfiyyət idarəetməsini növbəti səviyyəyə yüksəltmək (Böyük Britaniyanın İCAEW təşkilatının keyfiyyətin idarə olunmasıyla bağlı məqaləsidir)

➤ Süni intellektin başa düşülməsi: süni intellekt nədir? (ABŞ-da fəaliyyət göstərən BDO şirkətinin Suni intellektlə bağlı materialıdır).

➤ Auditdə texnologiyadan istifadə edin (ACCA və Avstraliya Mühasiblər Palatasının birgə hazırladığı "Audit və texnologiya" dərsləri barəsində məlumatdır).

II. Şöbənin təqdimatına əsasən Auditorlar Palatasının Sədri tərəfindən 23 bəndən ibarət 5 Sərəncam imzalanmışdır. Daha 2 sərəncamın layihəsi (8 bənddən ibarət, sentyabr- oktyabr 2024-cü il üzrə) rəhbərliyə təqdim edilmiş, rəsmiləşdirilməsi gözlənilir.

SƏRƏNCAMLARIN İCRASI BARƏDƏ MƏLUMAT:

Göstərilən sərəncamlar üzrə müddət müəyyən edilmiş bütün bəndlər icra edilmiş, digər bəndlərin icrası davam edir.

Sərəncamlarla müvafiq məsul şəxslərə aşağıdakı tapşırıqlar verilmişdir:

-2024-cü il 26 aprel tarixli 1/15 №-li 600 sayılı (düzəliş edilmiş) “Xüsusi Mülahizələr – Qrup Maliyyə Hesabatlarının Auditi (o cümlədən bölmə auditorlarının işi)” Beynəlxalq Audit Standartının tərcüməsi, peşə redaktəsi və tətbiqi barədə” sərəncam üzrə:

Sərəncamın 3-cü “Palata sədrinin elmi-metodik məsələlər üzrə müşaviri N.Talıbova və Auditorlar Palatasının Şurası yanında Beynəlxalq Audit Standartları üzrə komitəyə (N.Abbaslı) tapşırılsın ki, tərcüməsi bitdikdən sonra sonra bir ay müddətində 600 sayılı düzəliş edilmiş BAS-nın peşə redaktəsi təmin edilsin.” Bəndinin icrası standartın tərcüməsi təqdim edildikdən sonra nəzərdə tutulan müddətdə təqdim ediləcəkdir.

-2024-cü il 22 may tarixli 1/20 №-li "2024-cü il mart-aprel ayları üzrə “Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair” hazırlanmış icmal-məlumat barədə” Sərəncam üzrə:

1. Auditorlar Palatasının icraçı direktoru S.Gülməmmədova, Aparatın rəhbəri Q.Bayramova, Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş şöbəsinə (N.Talıbov) tapşırılsın ki, on beş gün müddətində IFAC-ın Beynəlxalq Audit və Təsdiqləmə Standartları Şurasının (IAASB) 2024-2027-ci illər üzrə strategiyasının və iş planının işçi qaydada tərcümə edilməsi və audit sahəsində nəzərdə tutulan tədbirlərin Palatanın 2025-2027-ci illər üzrə iş planlarına daxil edilməsi təmin edilsin.

2. Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş şöbəsinə (N.Talıbov) tapşırılsın ki, “Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi”nə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) və 240 sayılı “Maliyyə hesabatlarının auditi zamanı dələduzluqla bağlı auditorun məsuliyyəti” Beynəlxalq Audit Standartına təklif olunan dəyişikliklər Palatanın Şurası yanında Beynəlxalq Audit Standartları üzrə komitə (N.Abbaslı) ilə birlikdə təhlil edilsin və bir ay müddətində Palatanın rəhbərliyinə müvafiq təkliflər təqdim edilsin.

3. Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş şöbəsinə (N.Talıbov) və Kadr hazırlığı idarəsinə (E.Behbudova) tapşırılsın ki, “Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi”ndə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) edilən dəyişikliklərlə bağlı “İctimai əhəmiyyətli qurumların auditinə tətbiq edilən qadağaların xülasəsi” mövzusunda cari ilin may ayında seminar təşkil edilsin.

4. Audit sistemində icra intizamı və daxili nəzarət şöbəsinə (Z.Almazov) tapşırılsın ki:
- 2024-cü ilin mart-aprel ayları üzrə “Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair” icmal-məlumat barədə bildiriş Auditorlar Palatasının internet sahifəsinin “Xəbərlər” bölməsində yerləşdirilsin;

- 240 sayılı "Maliyyə hesabatlarının auditi zamanı dələduzluqla bağlı auditorun məsuliyyəti" Beynəlxalq Audit Standartına təklif olunan dəyişikliklər bir həftə müddətində ilkin tanışlıq üçün auditorlara elektron qaydada göndərilsin;

- İcmal-məlumata əlavə olunmuş mətnlər bir həftə müddətində Palatanın internet sahifəsinin "IFAC yenilikləri" bölməsində yerləşdirilsin;

- "İstifadəyə dair yol xəritələri. IAASB-nin Avropada LCE üçün ISA" və IFAC-ın "Davamlılığın təminatı resursları" adlı sənədlər bir həftə müddətində Auditorlar Palatasının internet sahifəsində "IFAC yenilikləri" bölməsində yerləşdirilsin.

5. Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş şöbəsinə (N.Talıbov) və Audit sistemində icra intizamı və daxili nəzarət şöbəsinə (Z.Almazova) tapşırılsın ki, Palatanın internet sahifəsində "IFAC xəbərləri" və "EFAA xəbərləri" bölmələrində xəbərlər xronoloji ardıcılıqla azərbaycan və ingilis dillərində yerləşdirilsin.

-2024-cü il 28 iyun tarixli 1/23 №-li "2024-cü il may ayı üzrə "Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair" hazırlanmış icmal-məlumat barədə" Sərəncam üzrə:

1. Palata sədrinin müşaviri F.Qarayevə tapşırılsın ki, üç ay müddətində 2024-cü il 15 dekabr tarixdən qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulmuş aşağıdakı sənədlərin Azərbaycan dilinə tərcümə olunması üçün IFAC-dan icazə alınması ilə bağlı tədbirlərin görülməsini təmin etsin:

- BAS 700 (yenidən işlənmiş) "Maliyyə hesabatları üzrə rəy və hesabatın tərtib edilməsi" və BAS 260 (yenidən işlənmiş) "İdarəetmə məsuliyyətli şəxslərlə əlaqələr";

- Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə Birlikdə);

- "Yekun bəyanat: kodeksdə siyahıya daxil olunmuş müəssisə və ictimai əhəmiyyətli müəssisə anlayışlarına düzəlişlər".

2. Auditorlar Palatasının icraçı direktoru S.Gülməmmədova, Aparatın rəhbəri Q.Bayramova və sədrin elmi-metodik məsələlər üzrə müşaviri N.Talıbova tapşırılsın ki, bu sərəncamın 1-ci bəndində göstərilən standartların redaktəsi, nəşri, tətbiqi və təşviqi ilə bağlı tədbirlərin Auditorlar Palatasının 2025-ci il üzrə iş planına daxil olunması təmin edilsin.

3. Palatanın Audit sistemində icra intizamı və daxili nəzarət şöbəsinin müdiri Z.Almazova və İctimaiyyətlə əlaqə və informasiya şöbəsinin müdir müavini N.Əlisoyaya tapşırılsın ki, iki ay müddətində "Gündəlik etika: maraqların toqquşmasının öhdəsindən necə gəlmək olar" adlı materialın (Avstraliya təcrübəsi) tərcümə olunaraq Palatanın internet sahifəsində yerləşdirilməsi təmin edilsin.

4. Aşağıdakı sənədlər xidməti istifadə üçün Auditin hüquqi tənzimlənməsi və dövlət orqanları ilə iş idarəsinə (E.İbrahimov) və Palatanın Şurası yanında Auditin hüquqi təminatı üzrə komitəyə (Ə.Aslanov) göndərilsin:

- "Çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizə, əsaslar: 6-cı hissə - maliyyə problemləri olan müəssisələr";

- "Çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizə, əsaslar: 3-cü hissə - şirkətin yaradılması".

-2024-cü il 12 iyul tarixli 1/25 №-li "2024-cü il iyun ayı üzrə "Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair" hazırlanmış icmal-məlumat barədə" Sərəncam üzrə:

1. Palatanın Audit sistemində icra intizamı və daxili nəzarət şöbəsinin müdiri Z.Almazova tapşırılsın ki:

1.1. Palatanın internet sahifəsində "COP 29" bölməsinin yaradılmasını və təqdim olunan materialların müntəzəm olaraq həmin bölməyə daxil edilməsi təmin edilsin;

1.2. Palatanın internet sahifəsində "Süni intellekt" bölməsinin yaradılmasını və təqdim olunan materialların müntəzəm olaraq həmin bölməyə daxil edilməsi təmin edilsin;

1.3. Palatanın internet sahifəsində "Dayanıqlı inkişaf" bölməsinin yaradılmasını və təqdim olunan materialların müntəzəm olaraq həmin bölməyə daxil edilməsi təmin edilsin;

1.4. Aşağıdakı sənədlərin Palatanın internet sahifəsinin "IFAC yenilikləri" bölməsində yerləşdirilməsi təmin edilsin;

- "BAS 315 (yenidən işlənmiş 2019): əhəmiyyətli təhrif risklərinin müəyyən edilməsi və qiymətləndirilməsi (İsveç təcrübəsi);

- "Mühasibatlıq sənayesi üçün Süni İntellekt (Sinqapur təcrübəsi);

2. Aşağıdakı sənədlər:

2.1. Palatanın müvafiq struktur bölmələrinin və Palata Şurası yanında komitələrin xidməti istifadəsi üçün tövsiyə edilsin:

- "Keyfiyyətin idarə edilməsi üzrə beynəlxalq standart (ISQM) 1, maliyyə hesabatlarının auditlərini və ya təhlillərini, və ya digər təminat və ya əlaqədar xidmət məşğələlərini həyata keçirən firmalar üçün keyfiyyətin idarə edilməsi" adlı sənəd – Auditin innovativ inkişafı, operativ tənzimləmə və keyfiyyətin idarə edilməsi idarəsi və Keyfiyyətə nəzarət və keyfiyyətin idarəedilməsi üzrə komitə;

- "ISQM 1 ilk tətbiq bələdçisi" adlı sənəd – Auditin innovativ inkişafı, operativ tənzimləmə və keyfiyyətin idarə edilməsi idarəsi və Keyfiyyətə nəzarət və keyfiyyətin idarəedilməsi üzrə komitə; - "2022 beynəlxalq keyfiyyətin idarə edilməsi, audit, təhlil, digər təminat və əlaqədar xidmətlər üzrə təlimat kitabı" adlı sənəd – Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş şöbəsi və Beynəlxalq Audit Standartları üzrə komitə;

- "Auditorlar üçün tez-tez verilən suallar: CAS 402" adlı sənəd – Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş şöbəsi və Beynəlxalq Audit Standartları komitəsi.

- "Pwc-nin Qlobal CSRD Sorğusu 2024" adlı sənəd – Palata rəhbərliyi;

2.2. Palatanın Audit sistemində icra intizamı və daxili nəzarət şöbəsinin müdiri Z.Almazova tapşırılsın ki, bu Sərəncamın 2.1-ci bəndində göstərilən sənədlərin Palatanın internet sahifəsinin "IFAC yenilikləri" bölməsində yerləşdirilməsi təmin edilsin.

3. 2024-cü ilin iyun ayı üzrə İcmal-məlumatda göstərilən digər sənədlər Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş şöbəsi (N.Talıbov, N.Əlisoy) tərəfindən arxivləşdirilsin.

2024-cü il 29 avqust tarixli № 10-1/3-3-1/2024 "2024-cü ilin iyul ayı üzrə "Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair" hazırlanmış icmal-məlumat barədə"Sərəncam üzrə:

1. 2024-cü ilin iyul ayı üzrə "Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair" icmal-məlumat nəzərə alınsın.

2. Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC), İngiltərə və Uelsdəki İxtisaslı Mühasiblər İnstitutu (ICAEW) və Bazel İdarəetmə İnstitutu tərəfindən hazırlanmış "Təcrübədə inteqrasiya olunmuş əqli mülkiyyət: Biznesdə peşəkar mühasiblər və korrupsiyaya qarşı uyğunluq" (Professional Accountants in Business and AntiCorruption

Compliance) adlı birgə hesabat Palatanın internet səhifəsində “Xəbərlər” → “Beynəlxalq xəbərlər” → “IFAC xəbərləri” bölməsində yerləşdirilsin.

3. Palatanın Audit sistemində icra intizamı və daxili nəzarət şöbəsinin müdiri Z.Almazova və İctimaiyyətlə əlaqə və informasiya şöbəsinin müdir müavini N.Əlisoya tapşırılsın ki, aşağıdakı materialların Palatanın internet səhifəsində yerləşdirilməsi təmin edilsin:

"COP29" bölməsində:

- "ESG idarəçiliyi: idarə heyətinin davamlılığa keçidə rəhbərlik etməsi üçün altı yol"

"Dayanıqlı inkişaf" bölməsində:

- "Davamlılığa diqqət yetirin: Davamlılıq hesabatında boşluqlar";

- "Davamlılıq və maliyyə məlumatlarını birləşdirməyin dörd yolu";

- "Dayanıqlı biznes və maliyyə sahəsində mühasiblər mühüm rol oynayacaqlar";

- "Mühasiblər davamlılıq hesabatında əsas rol oynamağa hazırdırlar".

4. Sədrin elmi-metodik məsələlər üzrə müşaviri N.Talıbova və Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş üzrə şöbəyə (N.Talıbov, N.Əlisoy) tapşırılsın ki, icmal-məlumat daxil olan bütün materialların sahələr üzrə təsnifləşdirilməsini və arxivləşdirilməsini təmin etsinlər.

2024-cü il 15 oktyabr tarixli 10-1/3-3-8/2024 "2024-cü ilin avqust ayı üzrə “Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair” hazırlanmış icmal-məlumat barədə” sərəncam üzrə:

1. 2024-cü ilin avqust ayı üzrə “Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair” təqdim edilmiş icmal məlumat nəzərə alınsın.

2. Sədrin müşaviri F.Qarayevə tapşırılsın ki, Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasının (IFAC) “Az Mürəkkəb Təşkilatların Maliyyə Hesabatlarının Auditləri üzrə Beynəlxalq Audit Standartı”nın tətbiqi ilə bağlı təlimatın tərcüməsi, peşə redaktəsi və nəşri ilə əlaqədar IFAC-dan müvafiq razılığın alınması üçün mümkün qısa müddətdə tədbirlərin görülməsini təmin etsin.

3. Palatanın Audit sistemində icra intizamı və daxili nəzarət şöbəsinə (Z.Almazov) tapşırılsın ki, bir həftə müddətində:

3.1. “Daha yaxşı bir dünya üçün mühasibat uçotu: Biznesdə Peşəkar Mühasiblər (PAIB) Məsləhətçi Qrupunun Ən Son Görüşündən Çıxarışlar” (Cənubi Afrika Respublikası) adlı sənədin xidməti istifadə üçün auditor təşkilatlarının və sərbəst auditorların elektron poçt ünvanlarına göndərilməsi təmin edilsin (Sənədə birbaşa IFAC-ın saytında Azərbaycan dilində çıxışın olduğunu vurğulamaqla);

3.2. Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasının (IFAC) “Az Mürəkkəb Təşkilatların Maliyyə Hesabatlarının Auditləri üzrə Beynəlxalq Audit Standartı”na çıxışın auditor təşkilatlarının və sərbəst auditorların elektron poçt ünvanlarına göndərilməsi təmin edilsin.

2024-cü ilin sentyabr ayı üzrə “Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair” sərəncam layihəsinə aşağıdakılar daxil edilmişdir:

1. 2024-cü ilin sentyabr ayı üzrə “Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair” təqdim edilmiş icmal-məlumat nəzərə alınsın.

2. Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş üzrə şöbəsinə (N.Talıbov, N.Əlisoy) tapşırılsın ki:

2.1. "IFAC, IFRS Foundation və IOSCO Climate Week NYC-də Davamlılıqla əlaqəli standartların mənimsənilməsini təkmilləşdirmək üçün birləşdi" adlı sənədlər Palata rəhbərliyinə təqdim edilsin.

2.2. Keyfiyyət İdarəetmə Standartları üzrə Kiçik Firmalar üçün Tətbiq Dəstəyi Seriyasının Üçüncü hissəsi "*Üçüncü hissə: Monitoring və bərpa*" başlıqlı material Auditin innovativ inkişafı, operativ tənzimləmə və keyfiyyətin idarə edilməsi idarəsinə (B.Orucov) müvafiq təkliflərin verilməsi və xidməti istifadə üçün təqdim edilsin.

2.3. "Etika və mühasiblər: 5 ekspert anlayışı" başlıqlı material Xidməti istifadə üçün Haqsız rəqabətə qarşı mübarizə idarəsinə müvafiq təkliflərin verilməsi və xidməti istifadə üçün təqdim edilsin.

2.4. "IESBA-nın strateji yol xəritəsi izah edilib" başlıqlı material Xidməti istifadə üçün Haqsız rəqabətə qarşı mübarizə idarəsinə müvafiq təkliflərin verilməsi və xidməti istifadə üçün təqdim edilsin.

2.5. "Korporativ Davamlılıq lazımı araşdırma direktivi – mühasib peşəsi nəyi bilməlidir" başlıqlı material araşdırma və elmi tədqiqat məqsədləri üçün şöbədə saxlanılsın.

3. İcmal-məlumata daxil olan bütün materialların sahələr üzrə təsnifləşdirilməsi və arxivləşdirilməsi təmin edilsin.

2024-cü ilin oktyabr ayı üzrə "Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair" sərəncam layihəsinə aşağıdakılar daxil edilmişdir:

1. 2024-cü ilin oktyabr ayı üzrə "Beynəlxalq Peşəkar Qurumların yenilikləri və audit sahəsində dünyada baş verən diqqətəlayiq peşə xəbərlərinə dair" təqdim edilmiş icmal-məlumat nəzərə alınsın.

2. Palatanın Audit sistemində icra intizamı və daxili nəzarət şöbəsinin müdiri Z.Almazova və İctimaiyyətlə əlaqə və informasiya şöbəsinin müdir müavini N.Əlisoya tapşırılsın ki, aşağıdakı materialların Palatanın internet sahifəsində yerləşdirilməsi təmin edilsin:

2.1. "IFAC və Qlobal Mühasiblik Peşəsi G20-ni Davamlılıq və İdarəetməni prioritetləşdirməyə çağırır" adlı məqalənin "IFAC yenilikləri" bölməsində;

2.2. "Davamlılıq gündəliyinə rəhbərlik etmək" adlı məqalənin "Dayanıqlı inkişaf" bölməsində;

2.3. "Maliyyə Liderləri Təşkilatlarının Audit Firmasının AI-dən dərhal istifadə etməsini istəyirlər" və "Süni intellektin başa düşülməsi: süni intellekt nədir?" adlı məqalələrin "Dayanıqlı inkişaf" bölməsində.

3. Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş üzrə şöbəsinə tapşırılsın ki, “Keyfiyyət idarəetməsini növbəti səviyyəyə yüksəltmək” və “Auditdə texnologiyadan istifadə edin” adlı materiallar Auditin innovativ inkişafı, operativ tənzimləmə və keyfiyyətin idarə edilməsi idarəsinə (B.Orucov) müvafiq təkliflərin verilməsi və xidməti istifadə üçün təqdim edilsin.

4. Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş üzrə şöbəsinə tapşırılsın ki, İcmal-məlumata daxil olan bütün materialların sahələr üzrə təsnifləşdirilməsi və arxivləşdirilməsi təmin edilsin;

III . Şöbənin təqdimatına əsasən Palata Şurasının 30 iyul 2024-cü il tarixli il №367/5 "Beynəlxalq Audit Standartlarına və Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) edilmiş son dəyişikliklərin tərcüməsi, redaktəsi və nəşri barədə" Qərarına əsasən:

2. Palata sədrinin 2024-cü il 26 aprel tarixli 1/15 nömrəli sərəncamının 2-ci bəndində 600 sayılı BAS-ın İngilis dilindən Azərbaycan dilinə tərcüməsinin və 3-cü bəndində BAS-ın peşə redaktəsinin (N.Talıbov, N.Abbsov) 3 ay müddətində, 5-ci bəndində BAS-ın elektron qaydada auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara göndərilməsi və Palatanın saytında yerləşdirilməsinin (Z.Almazov) iki həftə müddətində, 7-ci bəndində keyfiyyətə kənar nəzarət üzrə müfəttişlər monitoring apararkən auditorlar tərəfindən BAS-ın tələblərinə düzgün riayət edilməsinə daimi olaraq diqqət etmələrinin icrasını təmin etsinlər.

3. Palata sədrinin müşaviri F.Qarayevə tapşırılsın ki, iki ay müddətində Palata sədrinin 2024-cü il 28 iyun tarixli 1/23 nömrəli sərəncamının 1-ci bəndində aşağıdakı sənədlərin ingilis dilindən Azərbaycan dilinə tərcümə olunması üçün Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasından (IFAC) icazə alınması ilə bağlı tədbirlərin görülməsini təmin etsin:

3.1. BAS 700 (yenidən işlənmiş) “Maliyyə hesabatları üzrə rəy və hesabatın tərtib edilməsi” və BAS 260 (yenidən işlənmiş) “İdarəetmə məsuliyyətli şəxslərlə əlaqələr”;

3.2. Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə);

3.3. “Yekun bəyanat: kodeksdə siyahıya daxil olunmuş müəssisə və ictimai əhəmiyyətli müəssisə anlayışlarına düzəlişlər”.

3.4. Məsul şəxslərə (S.Gülməmmədov, Q.Bayramov, N.Talıbov) tapşırılsın ki, bu qərarın 1-ci bəndində göstərilən standartların redaktəsi, nəşri, tətbiqi və təşviqi ilə bağlı tədbirlərin Auditorlar Palatasının 2025-ci il üzrə iş planına daxil olunması təmin edilsin.

4. Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş üzrə şöbəyə (N.Talıbov, N.Əlisoy) tapşırılsın ki, Beynəlxalq Audit Standartlarına və Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) edilmiş son dəyişikliklərin tərcüməsi, redaktəsi və nəşri ilə əlaqədar görülmüş işlər barədə məlumatların Auditorlar Palatasının 2024-cü il üzrə IFAC-a təqdim etdiyi Fəaliyyət Planında əks etdirilməsi təmin edilsin.

Qeyd: Qərarla müddət müəyyən edilmiş bütün bəndlər icra edilmiş, digər bəndlərin icrası davam edir.

IV. Palatanın rəsmi internet sahifəsində 3 yeni bölmə (COP 29, Dayanıqlı inkişaf, Süni intellekt) yaradılmış, 20 məlumat müvafiq bölmələr üzrə yerləşdirilmişdir;

V. Auditor təşkilatları və sərbəst auditorların elektron poçt ünvanına 12 məlumat ünvanlanmışdır;

VI. Hər bir material mövzu üzrə təsnifləşdirilərək 12 qovluq yaradılmış və hər bir material mövzu üzrə arxivləşdirilmişdir

V. Şöbənin təklifləri əsasında İFAC-dan aşağıdakı 4 sənədin tərcüməsi və nəşri ilə bağlı icazə alınmışdır:

- BAS 700 "Maliyyə hesabatları üzrə rəy və hesabatın tərtib edilməsi"
- BAS 260 "İdarəetmə məsuliyyətli şəxslərlə əlaqələr"
- BAS 600 "Xüsusi Mülahizələr – Qrup Maliyyə Hesabatlarının Auditi (o cümlədən bölmə auditorlarının işi)"
 - "Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi"
 - "Az inkişaf etmiş müəssisələrin maliyyə hesabatlarının auditləri üçün Beynəlxalq Audit Standartının (ISA for LCE)" tərcüməsinə və nəşrinə icazənin alınması üzrə işlər davam etdirilir.

Palata Sədrinin birbaşa göstərişinə əsasən İFAC, İAASB, İESB, ACCA, Pakistan və Hindistanın müvafiq peşəkar qurumların sənədlərinə baxılmış və tərcümə olunaraq rəhbərliyə təqdim olunmuşdur;

VII. 2024-cü ildə Hindistanın İmtiyazlı Mühasiblər İnstitutunun rəsmi mətbuat orqanı olan "CHARTERED ACCOUNTANT" jurnalında dərc olunan aşağıdakı materiallar tərcümə olunaraq rəhbərliyə təqdim olunmuşdur:

İyul ayı	
1.	1542 ДИПЛОМИРОВАННЫЙ БУХГАЛТЕР Знайте свою этику
2.	1544 События ГЛАВНЫЙ БУХГАЛТЕР
3.	1459 Разблокировка экономического потенциала Индии: Преодоление барьера доступа к кредитам для МСП-предприятий
4.	1468 СП: Дорожная карта для развитой Индии к 2047 году
5.	1474 Укрепление профессиональной практики: Повышение квалификации через разнообразные инициативы
6.	1526 Устойчивое развитие Практики устойчивого развития в экономическом коридоре Индия-Ближний Восток-Европа (ИБВЕ): экологические и социальные влияния на региональные экономики
7.	1558 ICAI Новости ЖУРНАЛ "ЧАРТЕРЕД АККАУНТАНТ" ИЮНЬ 2024

Avqust ayı	
1.	Mühasibatlıq peşəsinin İqtisadi inkişafda rolu Artım: Potensial, Çağırışlar və İmkanlar
2.	Gələcəyin Peşəsinini Qurmaq
3.	Mühasibatlıq Peşəsinin Təkamülü və Gələcəyi
4.	Gen AI – Maliyyə Peşəkarlarının Bacarıq Setlərini Tamamlamaq
5.	Davamlı Biznes, Davamlı İnkişaf
6.	30 Trilyon Dollar İqtisadiyyata Gedən Yol: Sertifikatlaşdırılmış Mühasiblər Hindistanın Gələcəyinin Memarları
7.	Şəxsi Olmayan Məlumatla Korporativ İdarəetməni Gücləndirmək

--	--

Sentyabr ayı

1.	340 - İqlim Dəyişikliyi Maliyyə Hesabatlarına Necə Təsir Edə bilər
2.	358 - Dayanıqlı Maliyyə Və Maliyyə İnstitutları
3.	372 - "Planetin Hesablarını Balanslamaq: Karbon Hesabatının Davamlı Gələcək Üçün Araşdırılması"
4.	411 - Audit sübutu kimi şəxsi məlumatlar: DPDPA-nın Auditlərə təsirinin tədqiqi

Oktyabr ayı

1.	472- İqtisadi Fəaliyyətlərdə Etikanın Önəmi: Mühasiblər Üçün Mühüm Rolu
2.	475- Etik Standartlar və ICAI: Əhəmiyyətli Mərhələlər
3.	480 - Mühasiblərin Biznes Etikasını Qoruma Məsuliyyəti
4.	490 - Qloballaşma və Texnologiya Dövründə Etikaların İdarə Edilməsi: Mühasib Baxışı
5.	495 - Etik Praktikaları Təşviq Etmək - ESG Hesabatlarında Yaşıl Yuyulmanın Qarşısını Alma

Noyabr ayı

1.	611 - Yaxşıdan Mükəmmələ: Səmərəli Liderliyin Biznesinizi Necə Dəyişdirə Biləcəyi
2.	626 - Strategiya ilə Liderlik: Böyük Liderlərin Təşkilatın Yönünü Necə Şəkilləndirməsi
3.	629 - Liderlikdə Səmərəli Ünsiyyətin Gücü
4.	631 - Rəqəmsal Dövrə Liderlik Düşüncəsini İnkişaf Etdirmək
5.	634 - Sosial Sahibkarlığın Yüksəlişi: Liderlik Fərsətləri
6.	639 - Kölgələri Aşkar Etmək: Hindistanda Vergi Qaçırılması Üzrə Ədəbiyyatın Yüksək Səviyyədə Baxışı
7.	659 - ESG İndeksleri: Metodologiya və Əhəmiyyəti
8.	667 - Hindistanda İşçi Fırıldaqlarına Qarşı Mübarizə: Mühasiblərin Rolu

9.	678 - Mühasiblərin Rolu: Rəqəmsal Dövrə Uyğunluq və Fərsətlərin Konserti
10.	686 - Yapay Zəka ilə Formalaşan Mühasibatlıq Gələcəyi
11.	696 - Maliyyədə Süni İntellektin Qəbulunun Üstünlüklərinin Prioritetləşdirilməsi: Bulanıq Analitik Hiyerarxiya Prosesinin Tətbiqi

VIII. Auditorlar Palatasının 2024-cü il üzrə iş planının 7.1-ci "Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasına (IFAC) təqdim edilmiş fəaliyyət planının icrası ilə əlaqədar məlumatların hazırlanması və göndərilməsi" bəndinin icrası ilə əlaqədar aşağıdakı işlər görülmüşdür:

1. İş planının 7.1-ci "Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasına (IFAC) təqdim edilmiş fəaliyyət planının icrası ilə əlaqədar məlumatların hazırlanması və göndərilməsi" bəndinin icrası ilə əlaqədar **IFAC Üzvünün Uyğunluq Proqramının İdarə Paneli Hesabatı (IFAC Member Compliance Program Dashboard Report)** hazırlanmış və 2024-cü il 31 iyul tarixində IFAC-a təqdim edilmişdir .

Sənəddə Azərbaycan Respublikasında mühasibat və audit qanunvericiliyi, tənzimləyici orqanlar barədə ətraflı məlumat verilmiş, audit sahəsində Palatanın aşağıdakı üzvlük öhdəlikləri barədə məlumat verilmişdir:

- Auditin keyfiyyətinə nəzarət;
- Beynəlxalq Təhsil Standartları;
- Beynəlxalq Audit Standartları;
- Peşəkar Mühasibləri Beynəlxalq Etika Məcəlləsi (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə);
- Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları;
- İctimai sektor üçün Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları;
- Araşdırma və İntizam Tədbirləri.

İFAC tərəfindən bu sənəd qəbul olunmuş, heç bir irad və təklif bildirilməmişdir.

2. Auditorlar Palatasının 2024-cü il üzrə iş planının 7.1-ci "Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasına (IFAC) fəaliyyət planının icrası ilə təqdim edilməsi ilə əlaqədar **FƏALİYYƏT PLANI (ACTION PLAN) tərtib və təqdim edilməsi barədə, habelə Palata Şurasının №369/2 2024-cü il 04 noyabr tarixli qərarının:**

✓ "2. Beynəlxalq Audit Standartları və beynəlxalq təşkilatlarla iş şöbəsinə (N.Talıbov) və sədrin müşaviri F.Qarayevə tapşırılsın ki, 2024-cü ilin 1 dekabr tarixinədək Auditorlar Palatasının IFAC qarşısında üzvlük öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinə dair Fəaliyyət Planı"nın hazırlanması təmin etsinlər. "

bəndinin icrası ilə əlaqədar 2024-2028-ci illər üzrə Fəaliyyət Planının layihəsi hazırlanmış və 2024-cü il 2 dekabr tarixində Palata rəhbərliyinə təqdim edilmişdir.

✓ "3.Sədrin müşaviri F.Qarayevə tapşırılsın ki, 2024-cü il üzrə hazırlanmış "Fəaliyyət Planı"nın 5 dekabr tarixinədək IFAC-a təqdim edilməsi təmin etsin." bəndinin icrası ilə əlaqədar Fəaliyyət Planının layihəsi İFACın rəsmi elektron ünvanına göndərilmişdir.

**Sədrin elmi-metodik
məsələlər üzrə müşaviri**

Nəcəf Talıbov